

Svarbiausių humanitarinių ir socialinių grėsmių bei jų pasekmių Lietuvai įžvalgos

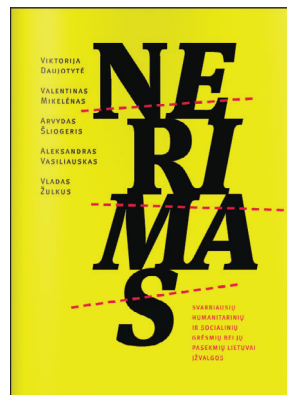
Norint, kad Lietuvos pažangos strategijos „Lietuva 2030“ projekto svarstymas siekiant nacionalinio susitarimo taptų produktyvus, reikia kryptingai plėtoti šalies pažangos strateginio valdymo sistemą. Būtina inicijuoti kompleksinius mokslinius tyrimus, skirtus Lietuvos pažangos strateginio valdymo sistemos koncepcijos parengimui, įteisinimui ir tobulinimui; nuolatinei Lietuvos strateginės situacijos analizei (monitoringui) ir Lietuvos pažangos strateginių prioritetų išaiškinimui bei įvairiapusiškai analizei (tikslingumas ir nauda, įgyvendinimo sąnaudos ir barjerai).

Remiantis kompleksiniais moksliniais tyrimais, Lietuvos pažangos strateginio valdymo sistema būtų plėtojama laipsniškai – nuo paprastesnių iki sudėtingesnių versijų. Strateginių prioritetų pasirinkimą nulemtų jų mokslinė analizė, nuolat kintančios Lietuvos strateginės situacijos mokslinis monitorin-

gas, o ne iš visuomenės populistiskai renkamos idėjos. Įvertinus tai, kad strateginės situacijos visapusiškai mokslinei analizei Lietuvoje neskiriamas tinkamas dėmesys, LMA Humanitarinių ir socialinių mokslų skyriaus narių grupė parengė svarbiausių humanitarinių ir socialinių grėsmių bei jų pasekmių Lietuvai įžvalgas. Jos bus paskelbtos *Tyto Alba* leidyklos leidžiamoje knygoje *NERIMAS. Svarbiausių humanitarinių ir socialinių grėsmių bei jų pasekmių Lietuvai įžvalgos*, kurios autoriai yra LMA nariai Viktorija Daujotytė, Valentinas Mikelėnas, Arvydas Šliogeris, Aleksandras Vasiliauskas ir Vladas Žulkus.

Įžvalgų autorių keliamas tikslas ir uždaviniai:

1. Išryškinti svarbiausias humanitarines ir socialines grėsmes bei jų pasekmes Lietuvai. Grėsmių įžvalgos nėra galutinai baigtas mokslinis darbas. Siekiama paskatinti tolesnius mokslinius tyrimus, skirtus Lietuvos strateginės situacijos, kuri sparčiai ir nuspėjamai keičiasi, analizei pagal SSGG (angliškai SWOT) analizės metodologiją. Be grėsmių, kompleksinė šalies strateginės situacijos analizė turėtų apimti galimybes, nacionalinius gebėjimus ir apribojimus. Turėtų būti tiriama vidaus ir tarptautinė politinė, ekonominė ir finansinė situacijos, technologinė pažanga, inovacijos ir t. t. Visapusiškai Lietuvos strateginės situacijos

analizei prireiks suburti kitų Mokslų akademijos mokslų skyrių ir su akademija bendradarbiaujančių šalies mokslo institucijų ekspertus.

2. Svarbiausią dėmesį įžvalgose skirti grėsmių Lietuvai matymui iš humanitarinio lauko, kuris pats bendriausias, susijęs su žmogaus gyvenamuoju pasauliu. Vis dėlto kone visose šalies gyvenimo srityse juntamas didėjantis humanistinio požiūrio trūkumas. Tarp įžvalgų autorių yra trys humanitarai – literatūrologė, filosofas ir istorikas. Kiekvienas jų individualiai ir savitai pateikia svarbiausių grėsmių Lietuvai humanistinį vertinimą.

3. Svarbiausias humanitarines grėsmes Lietuvai papildyti ekonominių ir teisinių galimybių vertinimu. Įžvalgų autoriai teisininkas ir ekonomistas apibendrinami komentuoja, ką gali ir ko negali teisė ir ekonomika.

Įžvalgose aptariamos globalizacijos įtaka ir grėsmės lietuvių kalbai, mažėjantis dėmesys humanitarinėms studijoms ir tyrimams, informacijos pertekliaus ir turinio pavojus žmogaus dezorientacijai ir demoralizacijai, moralinės atmosferos blogėjimas ardančiai organiškai susiklosčiusias visuomenės struktūras, humanitarinio aspekto trūkumas vykdant švietimo ir medicinos reformas, pažiūromis ir programomis neparemtų partijų kūrimasis, nacionalinės teisės kūrimo esmingos dalies atsisakymas integruojantis į ES, aštrėjantys socialiniai ir teisiniai konfliktai, teisinio nihilizmo ar fanatizmo apraiškos, silpstantys žmogiškieji krašto ištekliai, būtiniausių pragyvenimo šaltinių stoka, politinės, ekonominės, kultūrinės valstybės funkcionalumo darnos stoka, nekontroliuojamo pelno siekimo agresija ir kitos grėsmės.

LMA narys Aleksandras Vasiliauskas

.....

LMA prezidento ir prezidiumo veikla

Pirmajame 2012 m. prezidiumo posėdyje prezidentas V. Razumas informavo, kad šiais metais nauja forma bus rengiama 2011 m. LMA veiklos ataskaita. Vadovaujantis LMA Statutu, ataskaita turės būti teikiama Seimui, mokslo bendruomenei ir visuomenei pirmąjį 2012 metų ketvirtį, patvirtinus ją LMA narių visuotiniame susirinkime. Šis klausimas tapo svarbiausia LMA prezidiumo posėdžių tema. Buvo parengtas ataskaitos planas. Vadovybės pasitarimuose buvo aptariama, kaip pateikti LMA veiklos tikslus ir uždavinius, išanalizuoti darbus. Rengiant ataskaitą buvo tobulinamas jos turinys. LMA 2011 m. veiklos ataskaita buvo patvirtinta 2011 m. balandžio 17 d. LMA prezidiumo posėdyje.

Posėdžiuose taip pat buvo vertinamos LMA mokslų skyrių ir padalinių 2011 m. veiklos ataskaitos, skirtos LMA premijos, patvirtinti skyrių 2012 m. veiklos planai. Prezidiumo nariai buvo supažindinti su Mokslininko etikos kodekso projektu (kodekso rengimo komisijos pirmininkas LMA narys A. P. Stabinis). LMA vyriausiasis mokslinis sekretorius D. Kaunas nuolat informuodavo apie rengimąsi savivaldybių dienas

LMA bei LMA dienų organizavimą savivaldybėse. Organizacinio skyriaus vadovas A. Bernotas informuodavo apie gautų Lietuvos mokslininkų paraiškų vertinimą 2012 m. dalyvauti Europos branduolinių mokslinių tyrimų organizacijos (CERN) atliekamuose didelių energijų dalelių fizikos bandymuose.

Švietimo ir mokslo ministerija kreipėsi į LMA prezidiumą dėl renginių organizavimo Lietuvai pirminkaujant Europos Sąjungos Tarybai 2013 m. Buvo sudarytas organizacinis komitetas. Tam tikslui dr. A. Bernotas kartu su ŠMM atstovu vyko į Briuselį aptarti renginių tematikos ir finansavimo, 7BP projekto teikimo sąlygų.

LMA prezidento darbotvarkėje – įprastas atstovavimas Akademijai įvairaus rango valdžios, mokslo ir studijų institucijų susitikimuose, posėdžiuose, renginiuose, ŠMM sudarytose komisijose. Paminėtinas vasario 24 d. susitikimas su Armėnijos Respublikos švietimo ir mokslo ministru Armenu Ašotianu ir kovo 14 d. kvietimas dalyvauti Seimo Švietimo, mokslo ir kultūros komiteto posėdyje, kuriame pristatyta Lietuvos mokslo ir studijų vizija „Moksloji Lietuva 2030“.

LMA narių visuotinis susirinkimas

LMA prezidiumas **kovo 27 d.** sušaukė į LMA narių visuotinį susirinkimą.

Sesiją atidarė LMA prezidentas Valdemaras Razumas. Vėliau vyko LMA premijų laureatų diplomų ir pagyrimo raštų įteikimas. Vardinės LMA premijas įteiktos: Simono Daukanto (istorija) – prof. habil. dr. Zigmantui Kiaupai, Juozo Dalinkevičiaus (geomokslai) – dr. Vytautui Narbutui, Vlado Lašo (medicina) – dr. Robertui Bu-nevičiui, Pranciškaus Šivickio (biologija) – LMA nariui Vincui Būdai.

10 premijų skirta jaunųjų mokslininkų mokslinių darbų konkurso nugalėtojams, 15 – aukštųjų mokyklų studentų mokslinių darbų konkurso nugalėtojams. 15 jaunųjų mokslininkų ir studentų gavo pagyrimo raštus. Humanitarinių ir socialinių mokslų skyriaus įsteigta akad. Kazimiero Meškausko premija jauniems mokslininkams-ekonomistams skirta dr. Vildai Gižienei (KTU).

LMA visuotiniame susirinkime dalyvavo svečiai iš Ignalinos. Ignalinos rajono savivaldybės meras Bronis Ropė ir LMA prezidentas Valdemaras Razumas pa-

LMA užsienio nario prof. Stiveno Helfordo (dešinėje) inauguracija

sirašė Ignalinos rajono savivaldybės ir Lietuvos mokslų akademijos bendradarbiavimo sutartį.

Biologijos, medicinos ir geomokslų skyriaus iniciatyva LMA narių visuotiniame susirinkime buvo inauguruotas LMA užsienio narys prof. Stivenas Helfordas (Stephen E. Halford). Jis perskaitė inauguracinę paskaitą „Kaip baltymai pasiekia DNR taikinį“.

Diskusijose buvo kalbėta apie LMA prezidiumo siūlymą patikslinti LMA mokslų skyrių pavadinimus. Aptarti LMA prezidiumo siūlomi naujų LMA tikrųjų narių specialybės ir kandidatų vertinimo kriterijai, buvo priimti atitinkami nutarimai.

.....

kronika

>>> **Vasario 2 d.** LMA narys, žymus architektūros istorikas, urbanistikos, kultūros paveldo tyrinėtojas ir kolekcininkas prof. Algimantas Miškinis Lietuvos nacionaliniam muziejui ir kartu savo šaliai įteikė neeilinę dovaną – daugiau nei penkiasdešimt metų kaupimą apie 23 000 vienietų mažosios lituanistinės ikonografijos ir 525 senųjų kalendorių rinkinį, apimančių XIX–XX a. vidurio laikotarpį. Ta proga buvo atidaryta didžiulė šios kolekcijos eksponatų paroda, skirta Muziejų metams.

Urbanistikos paveldo vertę turinčių objektų vaiz-

dų kolekcija, kurią architektas A. Miškinis kaupė savo moksliniams tiriamiesiems darbams iliustruoti, daugeliu atžvilgių yra unikali savo istorine bei paveldosaugos verte, padeda suvokti mūsų miestų ir miestelių raidos dinamiką. Parodoje buvo galima pamatyti ir atskiras temines atvirukų grupes, skirtas Lietuvos herbo Vyčio istorijai, Vilniaus vadavimui, Vytauto Didžiojo atvaizdams, garsųjų Lietuvos lakūnų žygdarbiams, dvasininkų, menininkų, valstybės veikėjų temoms.

A. Miškinis yra parašęs 26 monografijas ir knygas, viena svarbiausių išleistų jo knygų serijų – „Lietuvos

LMA nario A. Miškinio Lietuvos nacionaliniam muziejui dovanotos kolekcijos parodos atidarymas. Iš kairės: meno kolekcininkas Ėdmundas Armoška, prof. A. Miškinis, Lietuvos nacionalinio muziejaus direktorė Birutė Kulnytė

LMA prezidentas V. Razumas (kairėje) ir Armėnijos švietimo ir mokslo ministras A. Ašotianas

urbanistikos paveldas ir jo vertybės". Profesoriaus mokslo darbai taip pat eksponuojami parodoje.

Aurika Bagdonavičienė

>>> **Vasario 9 d.** Druskininkų diena LMA „Druskininkų sėkmės modelis: darni ir inovatyvi savivaldos plėtra“ (LMA).

>>> **Vasario 17 d.** Biologijos, medicinos ir geomokslų skyriaus (BMGMS) narių visuotinis ataskaitinis susirinkimas (LMA).

>>> **Vasario 21 d.** Technikos mokslų skyriaus (TMS) narių visuotinis ataskaitinis susirinkimas (VDU). Nurtarta pakoreguoti skyriaus veiklos plano projektą narių siūlymais dėl papildomų renginių, pritarti prof. Kazio Kęstučio Almeno bei prof. Bal Raj Sehgalio kandidatūroms ir prašyti LMA prezidiumą iškelti juos kandidatais į LMA užsienio narius.

Leidybos skyriaus vadovė Asta Paškevičienė prie LMA stendo LITEXPO

>>> LMA pateikė savo leidinius **vasario 23–26 d.** įvykusioje 13-ojoje tarptautinėje Vilniaus knygų mugėje (Lietuvos parodų ir konferencijų centras LITEXPO).

>>> **Vasario 24 d.** kultūros forumas „Vilniaus pilių kultūrinio rezervato būklė ir jo paskirties įgyvendinimo problemos“ (LMA).

>>> **Vasario 25 d.** LMA lankėsi Armėnijos švietimo ir mokslo ministras Armenas Ašotianas. Svečias informavo apie Armėnijos mokslų akademijos veiklą ir domėjosi Lietuvos mokslų akademijos patirtimi, įgyta atkūrus šalies nepriklausomybę. Ministro teigimu, Armėnijos mokslo prioritetai skiriami ryšiams su Vakarų Europos šalimis, nepriklausomai mokslų ekspertizei, mokslo finansavimui.

>>> **Vasario 28 d.** įvyko Matematikos, fizikos ir chemijos mokslų skyriaus (MFChMS) narių visuotinis ataskaitinis susirinkimas. 2011 m. veiklos ataskaitą pristatė skyriaus pirmininkas Feliksas Ivanauskas.

>>> **Kovo 1 d.** kamerinės muzikos ir tapybos vakaras. Dalyvavo styginių kvartetas „Akademija“ (LMA).

>>> **Kovo 6 d.** Žemės ūkio ir miškų mokslų skyriaus (ŽŪMMS) 2011 m. ataskaitinis susirinkimas (LMA). Bendru sutarimu skyriaus nariai patvirtino ŽŪMMS, Lietuvos dirvožemininkų draugijos ir Vandens problemų tarybos 2011 m. ataskaitas bei 2012 m. veiklos planus.

>>> **Kovo 8 d.** įvyko Humanitarinių ir socialinių

2011 metų Lietuvos mokslo premijos laureato diplomų teikimo iškilės. Centre – laureatė LMA narė Zita Aušrelė Kučinskienė. Jai premija skirta už darbų ciklą „Aterosklerozės patogenezės mechanizmai: molekuliniai žymenų paieška ir tyrimas (1996–2010)“

Mokslinė konferencija „Tautos ir jos žemės jungtis prof. Mečislovo Treinio spaudiniuose“. Iš kairės: LMA užsienio narys Voldemaras Strykis ir LMA narys Algirdas Juozas Motuzas

mokslių skyriaus (HSMS) narių visuotinis ataskaitinis susirinkimas. Skyriaus nariai diskutavo ir dėl skyriaus pavadinimo. Buvo siūloma HSMS vadinti Humanitarinių, socialinių mokslų ir menų skyriumi. Vieningos narių nuomonės dėl skyriaus pavadinimo pakeitimo nebuvo prieita.

>>> **Kovo 9 d.** įvyko 2011 metų Lietuvos mokslo premijos laureato diplomų teikimo iškilės (LMA).

>>> **Kovo 13 d.** LMA įvyko susitikimas su Lietuvoje viešintiais Lietuvos garbės konsulu Omano Sultonate Anees Issa ir investicinės kompanijos „Cyclone LLC“ atstovais. Šiame asociacijos INFOBALT prezidento Vytauto Vitkausko iniciatyva organizuotame susitikime be trylikos Lietuvos IT įmonių, pristačiusių savo veiklą, buvo aptartos bendradarbiavimo perspektyvos švietimo srityje: Omano Sultonato jaunimo galimybių studijuoti Lietuvoje, šalių studentų mainų programos.

>>> **Kovo 14 d.** Technikos mokslų skyriaus narių posėdis išvykoje į Vytauto Didžiojo universitetą.

>>> **Kovo 20 d.** mokslinė konferencija „Tautos ir jos žemės jungtis prof. Mečislovo Treinio spaudiniuose“ (LMA).

>>> **Kovo 23 d.** seminaras „Mokslas kine – tikrovė ir fikcija“ (LMA).

>>> **Kovo 29 d.** AB „Lietuvos energija“ vadovybės kvietimu Technikos mokslų skyrius surengė posėdį išvykoje į Elektrėnus.

>>> **Kovo 29 d.** paskaita-diskusija lyčių lygybės klausimais (LRV).

>>> **Kovo 30 d.** seminaras „Atliekos ir maisto tarša“ (Aleksandro Stulginskio universitetas).

Iš kairės: LMA prezidentas V. Razumas, Lietuvos garbės konsulas Omano Sultonate A. Issa, INFOBALT prezidentas V. Vitkauskas

LMA narys Algirdas Vaclovas Valiulis Lietuvos elektrinėje

Sveikiname LMA narį ANTANĄ TYLĄ, pelniusį „Lietuvos šviesuolio“ titulą už gausius ir vertingus darbus Lietuvos istorijos srityje, tautos vertybių ir tradicijų puoselėjimą, ilgametę mokslinę ir visuomeninę veiklą.

Augalų fiziologui, akademikui Alfonsui Merkiui – 85

Vasario 17 d. LMA Biologijos, medicinos ir geomokslų skyriaus (BMGMS), Lietuvos mokslų akademijos Vrublevskių bibliotekos ir Lietuvos augalų fiziologų draugijos surengtos parodos „Augalų fiziologui, akademikui Alfonsui Merkiui – 85“ atidarymu iškilmingai pradėtas LMA nario ALFONSO MERKIO jubiliejus.

Pristatydamas Akademiko nuopelnus mokslo pažangai susirinkusius renginio dalyvius ir Jubiliatą pasveikino bibliotekos direktorius dr. Sigitas Narbutas. BMGMS pirmininkas Vytautas Basys prof. A. Merkiui įteikė LMA prezidento padėką. Sveikinimo telegramas Akademikui atsiuntė Rusijos mokslų akademijos narys korespondentas, Rusijos mokslų akademijos Augalų fiziologijos instituto direktorius Vladimiras Kuznecovas, augalų augimo procesų tyrinėtojas profesorius Valentinas Kefelis. Kalbėjo ir sveikino habil. dr. Nijolė Anisimovienė, LMA nariai, buvę bendradarbiai, mokiniai, šeimos nariai.

Alfonsas Merkys – vienas iškiliausių XX a. Lietuvos mokslininkų, augalų fiziologijos mokslinių krypčių kūrėjas, puikus mokslo organizatorius. Jis suformavo tris augalo augimo fiziologijos mokslinių tyrimų kryptis: fitohormono auksino transportas, metabolizmas ir veikla augalo augimo ir morfogenezės procese; gravitacijos reikšmė augalo augimo, erdvinės orientacijos ir vystymosi procese; fitohormonų fiziologinių analogų paieška: jų sintezė, veiklos tyrimas

Teresė Merkienė ir prof. A. Merkys

ir praktinis pritaikymas. Šiomis temomis jis publikavo tris monografijas, paskelbė daugiau nei 300 mokslinių straipsnių, buvo dešimties išradimų bendraautoris. Konsultavo 3 habilituotų daktarų ir vadovavo daugiau nei trisdešimties mokslo daktarų disertacijų rengimui. Akademiko darbai du kartus – 1974 ir 2001 metais – buvo įvertinti Lietuvos mokslo premijomis.

Jubiliasas – Lietuvos augalų fiziologų draugijos steigėjas ir pirmininkas, Lietuvos mokslų akademijos, Vilniaus universiteto ir Lietuvos augalų fiziologų draugijos renginio „S. Jundzilo ir J. Dagio skaitymai“ organizatorius, aktyvus mokslo istorijos tyrinėtojas, Rusijos augalų fiziologų draugijos garbės narys,

Skandinavų augalų fiziologų draugijos narys. Jis ilgus metus dirbo žurnalo *Biologija* vyriausiuoju redaktoriumi, buvo rusiško žurnalo *Augalų fiziologija* redakcinės kolegijos narys. Nuo 1967 m. A. Merkys ilgą laiką buvo Lietuvos medžiotojų ir žvejų draugijos valdybos narys, nuo 1975 m. – tarptautinės draugijos „Laukinės gyvūnijos apsauga ir medžioklė“ val-

dybos narys, 1989–1991 m. – Lietuvos gamtos apsaugos draugijos pirmininkas.

Parodos lankytojai susipažino su svarbiausiais Alfonso Merkio mokslo darbais, išradimų liudijimais, nuotraukomis, kuriose užfiksuoti Akademiko mokslo, visuomeninio ir asmeninio gyvenimo momentai.

Dr. Aurika Ričkienė

Algirdui Šileikai – 80

2012 m. **sausio 1 d.** LMA nariui Algirdui Šileikai sukako 80 metų. Prof. A. Šileika – vienas fizikos mokslinių tyrimų plataus masto plėtros pradininkų Lietuvoje. Jo sėkmingai pradėti kieto kūno ir puslaidininkų optinių savybių tyrimai, įsisavinti ir išvystyti moduliacinės spektroskopijos metodai šiandien plačiai naudojami sudėtingų puslaidininkinių junginių juostinės sandaros tyrimams. Prof. A. Šileika įkūrė Puslaidininkinių optikos laboratoriją, kuri tapo reikšmingu ir kūrybingu moksliniu centru. Optikos laboratorija buvo vienas svarbiausių padalinių kuriant naują Puslaidininkinių fizikos institutą. Akademikas svariai prisidėjo projektuojant ir statant Fizikos-matematikos bei Puslaidininkinių fizikos institutų laboratorinę bazę, organizuojant juose mokslinį darbą. Ilgus metus prof. A. Šileika buvo šių institutų direktoriaus pavaduotojas, vėliau direktorius.

Reikšmingą darbą Akademikas atliko eidamas LMA vyriausiojo mokslinio sekretoriaus pareigas. Šiandien jis yra aktyvus Matematikos, fizikos ir chemijos mokslų skyriaus narys.

Linkime gerbiamam Profesoriumi kuo puikiausios kloties, stiprios sveikatos ir šviesių gyvenimo akimirkų.

LMA Matematikos, fizikos ir chemijos mokslų skyrius

žymius mokslininkus prisimenant

Chemijos mokslui skirtas gyvenimas

Vienam žinomiausiu ir iškiliausiu Lietuvos chemikų, akademikui, profesoriumi habilituotam daktarui Algirdui Povilui Vaškeliui š. m. sausio mėn. būtų sukakę 75 metai. Šia proga **sausio 18 d.** Lietuvos mokslų akademijos Vrublevskių bibliotekoje įvyko jubiliejinės parodos „Chemijos mokslui skirtas gyvenimas:

akademikui Povilui Algirdui Vaškeliui atminti“ atidarymas.

Susirinkusią mokslinę bendruomenę, gausų Akademiko giminių būrį, buvusius bendradarbius, FTMC Chemijos instituto Katalizės skyriaus darbuotojus, kolegas pasveikino bibliotekos direktorius dr. Sigitas

Narbutas. Parodos atidaryme dalyvavęs LMA prezidentas Valdemaras Razumas kalbėjo apie įsimintą pažintį su Profesoriumi, Jo atliktų mokslinių tyrimų vertę pasauliniam mokslui. Dr. Mudis Šalkauskas pasidalijo prisiminimais apie mokymąsi su P. A. Vaškeliu vidurinėje mokykloje Tryškiuose, glaudų profesinį bendradarbiavimą Chemijos institute ir gražią draugystę. LMA narys Eugenijus Norkus su pagarba ir dėkingumu prisiminė savo disertacinio darbo vadovą ir mokytoją.

Lankytojai turėjo progos susipažinti su P. A. Vaškeliu mokslinių darbų paroda, nuotraukomis, apdovanojimais. Akademikas parašė dvi knygas, publikavo per du šimtus mokslo straipsnių, kurių citavimas artėja prie tūkstančio, yra 18 išradimų bendraautoris.

Tą pačią dieną LMA mažojoje salėje MFChMS surengė prisiminimų popietę. Sveikinimo žodį tarė skyriaus pirmininkas Feliksas Ivanauskas, taip pat buvo išklaustas išsamus prof. E. Norkaus pranešimas apie Povilo Algirdo Vaškeliu mokslinį palikimą.

FTMC Chemijos instituto vadovas prof. Rimantas Ramanauskas kalbėjo apie Povilo Algirdo Vaškeliu, ilgamečio Chemijos instituto direktoriaus bei Tarptautinės elektrochemikų draugijos (ISE) nario, organizacinius sugebėjimus.

LMA narys Albertas Malinauskas atkreipė dėmesį į

vieną iš P. A. Vaškeliu inovacinių pasiūlymų plėsti fundamentinius mokslus Chemijos institute materialiai skatinant mokslininkus už atliktus fundamentinius tyrimus, žymiai viršijančius Vyriausybės nustatytus reikalavimus. Tai leido Chemijos institutui išlikti perspektyvia aukšto mokslinio potencialo įstaiga.

Pabaigoje viena Akademiko dukrų, Inga Vaškelytė, prisiminė darnų tėvų šeimos gyvenimą ir gausios Vaškelių šeimos vardu šiltai padėkojo visiems už gražų Tėvelio atminties pagerbimą.

LMA narys Eugenijus Norkus,

LMA Vrublevskių bibliotekos skyriaus

FTMC Chemijos institute vedėja Janina Stankevič

.....

renginiai – konferencijos – akademiniai skaitymai

Lietuvos filosofija ir sociologija: *problemos, įžvalgos, perspektyvos*

Sausio 12 d. LMA įvyko konferencija „Lietuvos filosofija ir sociologija: problemos, įžvalgos, perspektyvos“, skirta mokslo žurnalo *Filosofija. Sociologija* dvidešimtmečiui. Konferencijoje buvo apmąstyta ne tik Lietuvos filosofijos ir sociologijos raida per pastaruosius 20 metų, bet prisiminti ir ankstesnio laikotarpio įvykiai, lėmę šiandienę šių mokslų būk-

lę. Diskutuota tokiomis temomis: Lietuvos filosofijos ir sociologijos istoriniai bei probleminiai aspektai; Lietuvos filosofijos ir sociologijos savirefleksija; Lietuvos filosofijos ir sociologijos raida; Lietuvos humanistika: tarpdalykiniai pjūviai. Iš viso dalyvavo trylika pranešėjų, atstovavusių penkioms mokslo institucijoms: Romualdas Grigas (LMA) „Sociologi-

Pranešėja A. Juzefovič

Kamilės Paškauskaitės nuotr.

jos įsitvirtinimo peripetijos sovietinėje Lietuvoje“, Arvydas Virgilijus Matulionis (LMA, LSTC) „Sociologija Lietuvos Respublikoje“, Meilutė Taljūnaitė (LSTC) „Lietuvos sociologijos krypčių atspindys žurnale *Filosofija. Sociologija*“, Naglis Kardelis (VU, LKTI) „Šiuolaikinė filosofija ir filosofinio straipsnio žanras“, Tomas Kačerauskas (VGTU) „Filosofijos tekstai lituanistiniu požiūriu“, Augustinas Dainys (LEU) „Lietuvos filosofija Vakarų filosofijos kontekste“, Gintaras Kabelka (VU) „Lietuvos filosofijos raida 1960–2010: apimtis, institucijos, leidiniai“, Agnieszka Juzefovič (VGTU) „Estetinės minties transformacijos posovietinėje Lietuvoje“, Albinas Plėšnys (VU) „Socialinės fi-

losofijos formavimasis lietuviškoje filosofinėje tradicijoje“, Jolanta Saldukaitytė (MRU) „*Filosofijos. Sociologijos 20-metis*“ (perskaitė Elena Sakalauskaitė), Vilija Grincevičienė (LEU) „Mokyklos kaitos erdvės (1999–2010 m.)“, Jonas Srėbalius (VGTU) „Atminties komunikacijos: struktūra, funkcijos, produktas“.

Filosofija. Sociologija yra vienas nedaugelio žurnalų Lietuvoje, turinčių įtakos indeksą, be to, įtrauktas į tarptautines duomenų bazes: *EBSCO, CEEOL, The Philosopher's Index, Thomson ISI, IPSA, Sociological Abstracts*.

Simona Lakačauskaitė

Lokaliniai tyrimai

Sausio 26 d. įvyko mokslinė konferencija „XXI a. pradžios Lietuvos lokaliniai tyrimai šimtatomėje monografijoje *Lietuvos valsčiai*“. Pranešimus skaitė doc. dr. Gintautas Zabiela (Lietuvos lokaliųjų tyrimų mokslo komisijos pirmininkas), dr. Žilvytis Šaknys, LMA narys Romualdas Grigas, doc. dr. Arūnas Judžentis, doc. dr. Virginijus Gerulaitis, habil. dr. Valentinas Baltrūnas, taip pat *Versmės* leidyklai (kuri

Autografus dalija *Versmės* leidyklos vadovas P. Jonušas

ir leidžia *Lietuvos valsčius*) ypač nusipelnę Vida Girininkienė, Venantas Mačiekus. Konferencijai pirmininkavo *Versmės* leidyklos vadovas Petras Jonušas.

Visas dėmesys buvo skirtas lokaliams tyrimams, organizuojamiems renkant ir papildant medžiagą spaudai rengiamam enciklopediniam leidiniui apie kurį nors Lietuvos valsčių. Su dideliu susidomėjimu buvo klausomasi asmenų, organizavusių šias ekspedicijas ir jose dalyvavusių. Stebina žmonių pasišventimas visuomeniniais pagrindais fiksuoti ypač spar-

čiai nykstančius etnokultūros elementus, užrašyti senosios kartos prisiminimus, jų vertingus liudijimus.

Tokių pasišventėlių dėka sustiprinamas šansas išlikti tautai su savo atmintimi, įrašyta daugiatomiuose specialiai atskirų valsčių gyvenimui skirtuose enciklopediniuose leidiniuose. *Versmės* leidykla jau išleido 25 tomus, dar apie 70 tomų yra redaguojami. Tikimasi jų išleisti keletą šimtų.

LMA narys Romualdas Grigas

15 metų po Lietuvos mokslų akademijos vėliava

Pernai Alergologijos komisija atšventė 15 metų jubiliejų ir šių metų **sausio 31 d.** surengė konferenciją LMA. Komisija įkurta 1996 metų gruodžio 10 dieną LMA Biologijos, medicinos ir geomokslų skyriuje. Po Lietuvos mokslų akademijos vėliava ji sutelkė akademijos narių ir vadovaujančiųjų Lietuvos alergologų pajėgas. Nuo pat savo veiklos pradžios pagrindinis alergologijos komisijos tikslas buvo koordinuoti alergologijos problemų tyrimus Lietuvoje.

Vadovaujant Alergologijos komisijai, pasirodė 9 Lietuvos alerginių ligų diagnostikos ir gydymo sutarimai, sukurta interneto svetainė „Alergija, astma, imunologija“ (<http://www.aai.lt>), komisijos iniciatyva išleistas pirmasis Lietuvos alergologų interneto žurnalo *Alergologija ir klinikinė imunologija* numeris. LMA Alergologijos komisijos nariai aktyviai dalyvavo organizuojant tarptautines ir Lietuvos konferencijas, 2003 m. rugpjūčio mėn. Vilniuje įvyko Europos alergologų ir klinikinių imunologų akademijos vasaros mokykla. Alergologijos komisija inicijavo Valstybinę alergologijos mokslo programą. 2006 m. balandžio 19 d. apibrėžti alergologijos mokslo prioritetai – *Aplinkos ir genetinių veiksnių tyrimai alerginės ligos formavimesi*. Alergologijos komisijos ateities planuose – nacionalinio alergologijos plano 2012–2022 m. parengimas, alergologijos seminarai LMA, mokslo populiarinimas, glaudus bendradarbiavimas su aukštosiomis šalies mokyklomis sprendžiant svarbius Lietuvai alergologijos klausimus.

Alergologijos mokslo pasiekimus Lietuvos nacionalinės „Lėtinių neinfekcinių ligų“ programos projek-

Iš kairės: LMA nariai Vytautas Basys ir R. Dubakienė bei gydytoja Irena Pivorūnienė

te „Alerginių ligų formavimosi genetiniai ir molekuliniai mechanizmai Lietuvos naujagimių kohortoje“ (*Alergemol*) konferencijoje pristatė prof. Aurelija Žvirblienė iš VU Biotechnologijos instituto. Ji pateikė duomenis apie atopinio dermatito transformavimosi į alerginį rinitą ir astmą ryšį ir rizikos veiksnius. Ištyrus sergančiųjų alergine sloga ir bronchine astma vaikų kraujo mėginius, išanalizuoti genetiniai ir ląstelių imunologiniai žymenys, galimai sąlygojantys tolesnį šių alerginių ligų vystymąsi. Buvo ištirtas tam tikrų genų sekų polimorfizmas (SNP) bei išanalizuota imuninės sistemos ląstelių aktyvacija. Pranešė patikino konferencijos dalyvius, kad, remiantis atliktais tyrimais, bus sudarytos prielaidos sukurti moksliskai pagrįstą Lietuvos alergiškų naujagimių rizikos registro modelį.

LMA narė Rūta Dubakienė

Apie bites ir sveikatą

Pirmoji Respublikinė mokslinė-praktinė konferencija „Bičių sveikatingumas“ įvyko **vasario 14 d.** Vilniaus kolegijos Agrotechnologijų fakulteto salėje (Buivydiskės, Vilniaus r.). Jos organizatoriai – LMA Biologijos, medicinos ir geomokslų skyriaus Biologijos sekcija, Lietuvos bitininkų sąjunga, Valstybinė maisto ir veterinarijos tarnyba, Valstybinės maisto ir veterinarijos tarnybos Nacionalinio maisto ir veterinarijos rizikos vertinimo institutas, Vilniaus kolegija. Konferencijoje dalyvavo Lietuvos rajonų bitininkų draugijų pirmininkai ar jų atstovai ir po keletą draugijų narių, rajonų veterinarijos tarnybų už bitininkystę atsakingi veterinarijos gydytojai, Vilniaus kolegijos Agrotechnologijų fakulteto studentai.

Pagrindinį pranešimą „Galimos bičių (*Apis mellifera* L.) šeimų žuvimo priežastys ir esama padėtis Lietuvoje“ perskaitė LMA narys Algirdas Skirkevičius. Jis atkreipė dėmesį, kad pastaraisiais metais medų nešančių bičių šeimų mirtingumas padidėjo visame pasaulyje. Žala siekia 400 milijonų eurų per metus, išskyrus apdulkinimo vertę, kuri 150 kartų viršija visų bitininkystės produktų duodamą naudą. Padidėjusio mirtingumo pagrindinės priežastys kol kas menkai suprantamos. Pranešime buvo dalykiškai išnagrinėta netikėto bičių šeimų išnykimo, sutrumpintai vadinamo NBŠI, padėtis Europoje, JAV ir Lietuvoje, aptartos tendencijos, galimos priežastys ir artimiausios sprendimos problemos.

Prof. A. Skirkevičius

Dalykinius pranešimus perskaitė Nacionalinio maisto ir veterinarijos rizikos vertinimo instituto mokslininkai dr. Vaclovas Jurgelevičius, dr. Asta Pereckienė, doc. dr. Petras Mačiulskis, Egidijus Mecelis, Žigimantas Janeliūnas, Robertas Krejaras, Renata Magilevičienė, Vitalija Prašmuntienė, Irena Verchovackienė, Gamtos tyrimų centro Ekologijos instituto dr. Laima Blažytė-Čereškienė, LAMMC filialo Žemdirbystės instituto dr. Jonas Balžekas, Valstybinės augalininkystės tarnybos prie ŽŪM skyrių vedėjai Jonas Grigaliūnas, Algimantas Strukčinskas ir kiti.

Konferencijos dalyviai priėmė nutarimą dėl tolesnių darbų. Prieš konferenciją ir per jos pertraukas vyko bitininkystės inventorius ir bičių produktų paroda-pardavimas.

LMA narys Algirdas Skirkevičius

Bendri dalykai vienija

LMA Matematikos, fizikos ir chemijos mokslų skyrius (MFChMS) kartu su Technikos mokslų skyriumi (TMS) **vasario 14 d.** surengė LMA antrąją jaunųjų mokslininkų konferenciją „Fizinių ir technologijos mokslų tarpdalykiniai tyrimai“.

2011 m. MFChMS pirmininko Felikso Ivanausko iniciatyvos dėka atsiradusi konferencijos idėja ir jo didelėmis pastangomis rasta rėmėjų pagalba, toliau regisčiai apmąstytas renginio pobūdis bei planuota dalyvių sudėtis iš pat pradžių suteikė konferencijai gana aukštą mokslinį lygį. Sumanymą kartu su TMS

rengti konferenciją lėmė abiejų skyrių kuriojamos mokslinės tematikos (mokslų sričių) sąsajos. Ši konferencija tapo ne tik LMA mokslų skyrių tarpusavio veiklų derinimo pavyzdžiu, bet ir Lietuvos mokslo bei verslo bendruomenių bendradarbiavimo rezultatu siekiant skatinti jaunųjų mokslininkų iniciatyvą ir aktyvumą mokslo srityje, keistis informacija apie vykdomus tyrimus ir rinkos poreikius, spartinti mokslinių rezultatų praktinį naudojimą.

Įsteigtos dvi INFOBALT vardinės stipendijos, skirtos remti jaunuosius mokslininkus. Viena skirta už

geriausius informacinių ir ryšių technologijų (IRT) sri- ties mokslinius tiriamuosius darbus, o kita – už ge- riausius tarpdalykinius mokslinius tiriamuosius dar- bus taikant IRT.

Konferencijos darbas vyko dviejose sekcijose: Fi- zinių mokslų ir Technologijos mokslų. Pateikti mate- matikos, fizikos, chemijos, biotechnologijos (Fizinių mokslų sekcija) bei informatikos ir informacinių tech- nologijų, mechanikos, medžiagų inžinerijos, chemi- nės technologijos, statybos, transporto (Technolo- gijos mokslų sekcija) krypties darbai. Pranešimus skai- tė Kauno technologijos, Vilniaus, Vilniaus Gedimino technikos, Aleksandro Stulginskio universitetų, Fizi- nių ir technologijos mokslų centro ir jo Puslaidinin- kių fizikos instituto, VU Matematikos ir informatikos instituto jaunieji mokslininkai.

Laureatai buvo paskelbti vasario 21 d. LMA. Pra- dėdamas susitikimą prof. F. Ivanauskas pažymėjo konferencijos reikšmę jaunųjų mokslininkų apsi- sprendimui sieti savo veiklą su mokslu. Verslo orga- nizacijų parama ir dalyvavimas vertinant pateiktų mokslo darbų rezultatus – tai aiškus mokslo bei ver- slo abipusiai naudingo bendradarbiavimo plėtoji- mas, svarbus veiksnys ugdyti kvalifikuotus specialis- tus, jaunuosius mokslininkus, galinčius įsitraukti į ver- slo organizacijas.

LMA prezidentas Valdemaras Razumas kartu su prof. Feliksu Ivanausku įteikė šios konferencijos ge- riausių pranešimų autoriams laureato diplomus: Vytautui Butkui (VU Fizikos fakultetas), Valentui Ku- rauskui (VU Matematikos ir informatikos fakultetas), Algirdui Lančinskui (VU Matematikos ir informatikos institutas), Pavelui Samusenko (VGTU Fundamenti- nių mokslų fakultetas), Miglei Tomkuvieni (VU Bio- technologijos institutas), Justinui Janulevičiui (VGTU Aplinkos inžinerijos fakultetas), Igoriui Katinui (VU Matematikos ir informatikos institutas), Ruslanui Pa- cevičiui (VGTU Fundamentinių mokslų fakultetas), Vytautui Rimšai (VGTU Fundamentinių mokslų fakul- tetas), Laurai Savičienei (VU Matematikos ir informa- tikos fakultetas).

Viena 10 tūkst. litų stipendija skirta VGTU magist- rui Justinui Janulevičiui už darbą „Prielaidos vibraci- nio kelių dangų konstrukcijų būklės nustatymo me- todo kūrimui“. Antroji vardinė stipendija buvo pada- lyta į dvi skatinamąsias (po 5 tūkst. litų) ir įteikta VU doktorantui Valentui Kurauskui už darbą „Sankirtų grafai ir klikos“ bei VU MII doktorantui Algirdui Lan- činskui už darbą „Daugiakriterinio optimizavimo al- goritmų lygiagretinimas“.

LMA prezidentas V. Razumas pažymėjo, kad Lie- tuvos mokslų akademijos vienas svarbiausių tikslų –

skatinti jaunųjų mokslininkų ir studentų mokslinę veiklą. LMA tą sėkmingai atlieka, kasmet už geriausius mokslinius darbus skirdama 10 premijų šalies mokslo ir studijų institucijų jaunesiems mokslininkams, 15 premijų aukštųjų mokyklų studentams, 15 stipendijų jaunesiems mokslininkams.

Atsižvelgiant į tai, kad dalyvauti konferencijoje

buvo pareiškę norą nemažai aukštųjų mokyklų magistrantų, organizacinis komitetas nutarė 2013 m. LMA trečiojoje konferencijoje į dalyvių sudėtį įtraukti magistrantus. Toks pakeitimas skatins studijuojančiuosius dar labiau gilintis į mokslinį darbą.

Dr. Bronius Jaskelevičius,

Silva Aukštinaitenė

Amžino rūpesčio pieva

Kovo 8 d. įvyko atminimo vakaras „Amžino rūpesčio pieva“, skirtas poeto akademiko Justino Marcinkevičiaus gimtadieniui. Jį surengė LMA Humanitarinių ir socialinių mokslų skyrius, Mokslininkų rūmų skyrius ir Monsinjoro K. Vasiliausko labdaros fondas.

Jau metai, kai gyvename be Justino Marcinkevičiaus. Kokie jie buvo? Kaip jaučiasi tauta, netekusi savo poeto, savo dvasinės atramos? Vakare dalyvavę LMA prezidentas Valdemaras Razumas, LMA narys Aleksandras Vasiliauskas, literatūros kritikas Valentinas Sventickas kalbėjo apie poeto ir akademiko stiprią asmenybę, apie jo kūrybos svarbą visuomenės gyvenime: poetas prisilietė prie kiekvieno žmogaus dvasios tobulėjimo, meilės savo Tėvynei stiprinimo, savo kalbos puoselėjimo. LMA Vrublevskių bibliotekos direktorius dr. Sigitas Narbutas papasakojo, kaip bibliotekos darbuotojai nuodugniai suregistravo visas Just. Marcinkevičiaus asmeninėje bibliotekoje esančias knygas, išrašė jose esančias dedikacijas.

Aktoriai Dalia Jankauskaitė ir Liubomiras Laucevičius paskaitė poeto eilių. Muzikavo Vilniaus Balio Dvariono dešimtmetės muzikos mokyklos mokiniai. Šios mokyklos kvartetas Pavlina Kovaliova (smuikas), Lukas Jonušis (smuikas), Eva Blaževič (smuikas), Liutauras Žilaitis (violončelė) atliko J. Naujalio ir M. K. Čiurlionio kūrinių. Duetas Barbora Lazauskytė ir Fausta Bal-

čaitytė ir choras „Viva Voce“, vadovaujamas žymių chorvedžių Virginijos ir Raimondo Katinų, padainavo Just. Marcinkevičiaus tekstais sukurtų dainų. Renginį vedė literatūros kritikas Valentinas Sventickas. Visi šiltai priėmė Justino Marcinkevičiaus našlę Genovaitę ir dukras.

Aldona Daučiūnienė

Psichiatrijos mokslo prioritetai

Kovo 16 d. įvyko nacionalinė konferencija „Psichiatrijos mokslo prioritetai“. Konferencija ypatinga tuo, kad ji buvo organizuota kartu su LMA ir Vilniaus universiteto Medicinos fakultetu. Iš LMA prezidento Valdemaro Razumo ir LMA narės Zitės Aušrelės Kučinskienės pranešimų konferencijos dalyviai sužinojo apie Lietuvos mokslo raidą, laimėjimus, svarbiausias veiklos kryptis, tarptautinį bendradarbiavimą, problemas. Dalyviai pasveikino prof. Z. A. Kučinskiene, laimėjusią Lietuvos mokslo premiją už darbų ciklą „Aterosklerozės patogenezės mechanizmai: molekulinų žymenų paieška ir tyrimas“. Lektorių mintis apie tarptautinį bendradarbiavimą papildė konferencijoje pranešimą skaitęs Šiaurės šalių atstovas Pasaulinėje psichiatrijos organizacijoje dr. Henrikas Valbergas (Henrik Wahlberg, Švedija). Jo manymu, tarptautinis bendradarbiavimas itin svarbus tokioms nedidelėms valstybėms, kaip kad Šiaurės Europos šalys, nes pavieniui jos nepajėgios apimti visų psichiatrijos tyrimų sričių. Skirtingose valstybėse atliekami įvairesni tyrimai ir šių valstybių bendradarbiavimas užtikrintų visapusišką ir kokybišką psichiatrijos raidą. Šiaurės Europoje nuo 1999 m. bendradarbiauja Danijos, Suomijos, Islandijos, Norvegijos ir Švedijos mokslininkai. Į šį Jungtinių Šiaurės Europos psichiatrijos asociacijų komitetą 2009 m. įstojo Estija, o šias metais Lietuva ir Latvija turėtų tapti višateise šio regiono asociacijų nare.

Lietuvos psichiatrijos mokslo bendruomenei šie

metai prasidėjo svarbiais įvykiais – du iškilūs Lietuvos mokslininkai ir pedagogai tapo profesoriais: tai Lietuvos psichiatrijos asociacijos viceprezidentė, VU MF Psichiatrijos klinikos (PK) vadovė prof. Vita Danilevičiūtė ir pirmasis Lietuvos psichiatrijos asociacijos prezidentas, VU MF PK Vaikų psichiatrijos ir socialinės pediatrijos centro vadovas prof. Dainius Pūras. Jų pranešimuose pateikti Lietuvos mokslo ir praktikos sąsajų pavyzdžiai atskleidė pastarųjų metų laimėjimus, stipriąsias ir silpnąsias psichinės sveikatos puses.

Konferencijoje buvo tęsiama aktualiausių Lietuvos psichiatrijos mokslo ir praktikos aspektų analizė: diskutuota psichiatrijos, priklausomybių medicinos, psichoterapijos, psichofarmakologijos prioritetų klausimais, apie psichinės sveikatos paslaugų optimizavimą remiantis naujausiais mokslo pasiekimais.

Doc. dr. Alvydas Navickas

Dėmesys dirvožemio derlingumui

Lietuvos dirvožemininkų draugijos (LDD) prie LMA ŽŪMMS nariai siekia visapusiškai pažinti ir rūpestingai saugoti dirvožemį. Tam buvo skirta **kovo 22 d.** Aleksandro Stulginskio universitete įvykusi mokslinė konferencija „Dirvožemis ir aplinka“, kurią rėmė Žemės ūkio ministerija.

Metodologinius dirvožemio kokybės ir degradacijos vertinimo aspektus nagrinėjo doc. dr. Nomeda Sabienė (ASU). Atmosferos taršos CO₂ ir N₂O mažinimo galimybes ribojant dirvožemio eroziją šiltėjančio klimato sąlygomis aptarė habil. dr. Benediktas Jankauskas (LDD). LAMMC Vežaičių filialo direktorė

dr. Danutė Karčiauskienė ir Klaipėdos universiteto prof. habil. dr. Marija Eidukevičienė pranešime „Dirvožemio rūgštėjimo proceso valdymas“ ir šį kartą gvildeno rūgščių Žemaitijos dirvožemių ekonominio kalkinimo klausimus. Šalia jų teorinius ir praktinius dirvožemio derlingumo didinimo ekologiniuose ūkiuose aspektus pristatė prof. habil. dr. Vanda Žekonienė, doc. dr. Algirdas Gavenauskas ir doc. dr. Andželika Raškauskienė (ASU).

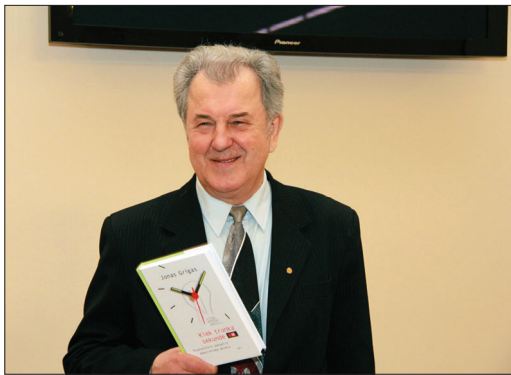
Apie žemdirbišką dirvotyra kalbėjo draugijos na-

riai geografa. Dr. Ieva Baužienė (GTC) supažindino su santykinai natūralių mažų upelių baseinų dirvožemių būklės pokyčių 1995–2010 m. tyrimais, o dr. Jonas Volungevičius (VU) pateikė svarstyti konkrečių siūlymų tobulinti Lietuvos dirvožemių klasifikaciją. Paskutinis pranešimas sukėlė aktyvią diskusiją dėl rudenį numatytos rengti konferencijos–ekspedicijos šalies dirvožemių sistematikos klausimais turinio.

LDD pirmininkas Algirdas Juozas Motuzas, LMA narys

knygų sutiktuvs

Pasaulis mokslininko akimis

Į LMA nario Jono Grigo knygos *Kiek trunka sekundė: šiuolaikinis pasaulis mokslininko akimis* sutiktuves

sausio 17 d. sugužėjo gausus kolegų, skaitytojų ir kraštiečių būrys.

„Daug kolegų mano, kad rašyti tokią knygą – nerimtas darbas, bet aš esu įsitikinęs, jog žinių sklaida visuomenei yra mokslininko pareiga“, – teigia autorius. Šią misiją prof. J. Grigas vykdo jau daugelį metų. Jo straipsniai apie pasaulio reiškinius, mokslinį pasaulio pažinimą, mokslo žinių kūrybą, mokslo santykį su kultūra, morale ir tikėjimu, supančios aplinkos ir technologijų poveikį mūsų sveikatai dažnai spausdinami įvairiuose žurnaluose. Prof. Jonas Grigas yra puikus mokslo populiarintojas, daug metų iš eilės buvo apdovanojamas Švietimo ir mokslo ministerijos mokslo populiarinimo premijomis.

Silva Aukštinaitenė

Apie atsiminimų knygos rengimą

2011 metų pavasarį gimęs sumanymas pažymėti Akademijos 70-mečio sukaktį išleidžiant atsiminimų knygą apie LMA istoriją formavusius buvusius prezidentus, labiausiai pasižymėjusius LMA narius, dabartinių LMA narių mokytojus, buvo pradėtas realizuoti. LMA prezidentas patvirtino Atsiminimų knygos redakcinę kolegiją, kurią sudarė Valdemaras Razumas (LMA prezidentas, pirmininkas), Domas Kaunas, LMA

vyriausiasis mokslinis sekretorius (pirmininko pavaduotojas), Asta Paškevičienė (Leidybos skyriaus vadovė, atsakingoji sekretorė), Viktorija Daujotytė-Pakerienė (LMA narė), Eugenijus Jovaiša (LMA narys), Algirdas Juozas Motuzas (LMA narys), Vytautas Purnas (buvęs LMA Mokslo organizacinio skyriaus vadovas), Virginija Valuckienė (LMA fotografė).

Pirmajame posėdyje, kuris įvyko 2011 m. lapkričio

Akad. Vytautas Statulevičius Juozo Dulskio sodyboje Molėtų rajone, 1997 metų
Joninės. Nuotr. iš knygos archyvo

11 d., redakcinė kolegija apsvaistė knygos turinį, įvertino jos būsimą apimtį bei pritarė knygos antraštei „Akademija ir akademikai“. Dvidešimt aštuoni autoriai savo atsiminimų straipsniuose išdėstė asmeninį požiūrį į Mokslų akademijos įtaką šalies gyvenimui įvairiais istorijos laikotarpiais, interpretavo istorijos faktus leisdami pajusti tuometinį kontekstą, vertino savo kolegų ir mokytojų laimėjimus, iš arti supažindino su žinomų asmenybių ir jų šeimų gyvenimo iš-

lyvavimą valstybei svarbiuose procesuose pasidali-
jo buvęs LMA prezidentas Juras Požela, buvęs LMA
bibliotekos direktorius dr. Juozas Marcinkevičius ir
V. Purnas.

Kiti straipsniai sugrupuoti pagal autorių Mokslų aka-
demijai atstovaujamų mokslų skyrius. Humanitarinių ir
socialinių mokslų, Medicinos, biologijos ir geomokslų,
Matematikos, fizikos ir chemijos, Žemės ūkio ir miš-
kų mokslų bei Technikos mokslų skyrių nariai patei-
kė po 5–6 atsiminimų straipsnius, kurie skyriuose iš-
dėstyti autorių pavardžių abėcėlės tvarka. Autoriai
apibūdinti knygos gale pateikiant trumpą informa-
ciją apie juos: gimimo datą, sąsajas su Akademija, ki-
tą skaitytojui svarbią informaciją.

Šiuo metu beveik visi rengiamos knygos tekstai
yra suredaguoti, o LMA fotografės archyve beliko su-
rasti keletą nuotraukų atsiminimų straipsniams apie
Akademijos raidą iliustruoti. Tuomet knygos atsimi-
nimų tekstai ir iliustracijos bus perduoti dailininkams
ir maketuotojams, o kiek vėliau pasieks ir spaustuvę.

Asta Paškevičienė

Leidinio redakcinė taryba: V. Basys, A. Bernotas,
V. A. Bumelis, F. Ivanauskas, D. Kaunas, A. Kusta,
R. Maskoliūnas, V. Ostaševičius, A. P. Piskarskas,
V. Razumas (pirmininkas), A. Vasiliauskas

Leidinį rengė: S. Aukštinaitenė, A. Bagdonavičienė,
G. Griežienė, B. Jaskelvičius, L. Milošienė,
J. Olechnovičienė, R. Skrodenytė

Kalbos redaktorės: A. Bagdonavičienė, A. Gapševičienė,
nuotraukos V. Valuckienės, apipavidalino M. Datkūnaitė

© Lietuvos mokslų akademija
Gedimino pr. 3, 01103 Vilnius
<http://lma.lt/>

Spausdino UAB Petro ofsetas
www.petroofsetas.lt

Nemokamas

torijomis, rinko istorinę
vertę turinčius dokumen-
tus ir fotografijas. Tad kny-
gos paantraštę teko šiek
ties išplėsti, kad geriau
matytųsi autorių pateiktų
straipsnių žanrų ir stilių
įvairovė („Atsiminimai,
mintys ir svarstymai“).

Pirmoji knygos dalis,
skirta Mokslų akademijai,
pradedama Lietuvos istori-
ko ir filosofo Zenono Ivins-
kio dienoraščio ištrauka
apie Akademijos vidaus
gyvenimą karo metais. Šio-
je dalyje prisiminimais apie
Akademijos kūrimąsi, sta-
tuso kaitą, vaidmenį valsty-
bės gyvenime, mokslo da-

ISSN 2029-5707

9 772029 570000